

UYGA VAZIFA

Topshiriqlar

1-topshiriq

1	https://www.w3schools.com/css/exercise.asp manziliga kiring.
2	CSS Lists bo'limida berilgan mashqlarni bajaring. Natijani rasmga olib, Word fayliga joylashtiring. Faylni saqlab qo'ying.

2-topshiriq

3	Front-End Development Track kursining Intro to CSS moduli 16–22-darslaridagi topshiriqni bajaring.
---	--

61–62-darslar. BLOKLAR BILAN ISHLASH

Veb-saytlar yaratishda bloklar eng kerakli element hisoblanadi. Saytning barcha brauzerlarda ochilishi, matn va rasmlarni saytning kerakli qismiga joylashtirish bloklar orqali amalga oshiriladi. Har bir blok o'lchamlarga ega bo'lib, ularni height va width xususiyatlari yordamida o'rnatish mumkin:

- height – blokning balandligi;
- width – blokning uzunligi.

Blok o'lchamlari piksel, foiz yoki **em**larda beriladi.

Blok o'lchamlarini pikselda ifodalash aniqlikni oshiradi. Foizlardan foydalanish esa blok tashqarisidagi elementga qarab, uni o'lchami va joylashuvini o'zgartiradi. **em**dan foydalanganda, blokning o'lchami undagi matn hajmiga asoslanadi. Masalan, kengligi 300 piksel, balandligi 200 piksel bo'lgan <div> elementi ichiga kengligi va balandligi 80 % ni tashkil etuvchi paragraf joylashtirildi. Bu holda paragrafning kengligi 240 pikselga, balandligi esa 160 pikselga teng bo'ladi.

CSSda blok sifatida <div> elementi, shuningdek, sarlavhalar(<h1>...<h6>), paragraflar (p), ro'yxatlar (,), rasmlar (), umumiy qilib aytganda, blokli model ko'rinishidagi barcha elementlar ishlatiladi.

Bloklar *blok darajasidagi blok* va *qatorli blok* turlariga bo'linadi.

Blok darajasidagi bloklar brauzerga alohida qatorlarda chiqariladi, boshqa elementlar esa ular atrofiga joylashadi: <h1>, <p>, ,

Qatorli bloklar brauzerga yonma-yon bitta qatorda chiqariladi: , , <i>

Blokni boshqa bir blok ichiga ham joylashtirish mumkin.

Har bir blok matn, rasm kabi tashkil etuvchilardan iborat bo'ladi. Blokning bu qismi *kontent* deb yuritiladi. Misol uchun **p** tegi uchun kontent matn hisoblanadi. Agar matn blok ichiga sig'masa, u holda matn davomi blok tashqarisida yozilaveradi.

TAYANCH TUSHUNCHALAR

Blok – ma'lum bir chegaraga ega va tarkibida kontentni saqlaydigan veb-sahifadagi joy. Bloklar <div>, <h1>...<h6>, <p>, , va boshqa elementlar yordamida hosil qilinadi.

BLOKNING KENGLIGI VA BALANDLIGINI CHEKLASH

Ayrim sahifa dizaynlari foydalanuvchi ekranining o'lchamiga mos ravishda kengayadi yoki qisqaradi. Bunday dizaynlarda blokning kengligi va balandligini cheklash kerak bo'ladi:

- *min-width* xususiyati – brauzer oynasi tor bo'lganda ko'rsatilishi mumkin bo'lgan eng kichik kenglik o'lchami;
- *max-width* xususiyati – brauzer oynasi keng bo'lganda blokning kengayishi mumkin bo'lgan eng katta kenglik o'lchami;
- *min-height* xususiyati – eng kichik balandlik o'lchami;
- *max-height* xususiyati – eng katta balandlik o'lchami.

Bu xususiyatlar blokning eng katta va eng kichik o'lchamlarini aniqlab beradi. Shuning uchun o'lchamlar faqat shu oraliqqa tushishi kerak. Masalan, *max-height=80px* ga teng, agar blokka *height* uchun 400px berilsa, ushbu o'lchov ishlamaydi.

```
<div class="box">
```

```
  <p>CSS – stillar bilan ishlay oluvchi kaskadli stillar majmuasi. CSS veb-sahifalarga har xil stillar berish uchun ishlatiladi va HTML-hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi.</p>
</div>
```

HTML

```
div.box {
  height: 400px;
  width: 500px;
  background-color: green;
  min-height: 300px;
}
p {
  height: 80%; /* 160px */
  width: 80%; /* 240px */
  background-color: lightgreen;
  min-height: 50px;
  max-height: 80px; }
```

CSS

NATIJA

CSS — bu stillar bilan ishlay oladigan kaskadli stillar majmuasi. CSS Veb - sahifalarga har xil stillar berish uchun ishlatiladi va HTML - hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi.

KONTENT OSHIQCHA QISMINI BLOKDA TASVIRLASH

overflow xususiyati katta kontentlarni kichik blokka joylashtirish va uni o'qiy oladigan holatga o'tkazish imkonini beradi. Qiymatlari:

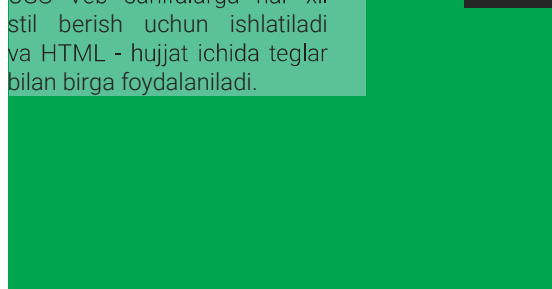
- *visible* – kontent blok ichiga sig'masa ham to'liq ko'rsatadi;
- *hidden* – kontentning faqat blok ichiga sig'gan qismini ko'rsatadi va blokka sig'magan qismini yashiradi;
- *scroll* – kontentning blokka sig'magan qismini o'tkazgich (prokrutka) orqali ko'rsatadi;
- *auto* – *scroll* vazifasini bajaradi, farqli jihati o'tkazgich faqat kerak bo'lganda paydo bo'ladi.

```
div.box {
  height: 400px;
  width: 500px;
  background-color: green;
  min-height: 300px;
}
p {
  height: 80%; /* 160px*/
  width: 80%; /* 240px*/
  background-color: lightgreen;
  min-height: 50px;
  max-height: 80px; }
```

CSS

CSS Veb-sahifalarga har xil stil berish uchun ishlatiladi va HTML - hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi.

NATIJA

Har bir blokda tashqi ko'rinishni boshqarish uchun sozlanishi kerak bo'lgan uchta xususiyat mavjud:

border	margin	padding
Har bir blokning chegarasi mavjud (u ko'rinmasa yoki 0 piksel kengligida ko'rsatilgan bo'lsa ham). Chegara bir blokning chetini boshqasidan ajratib turadi.	Ikki qo'shni blok chegaralari orasidagi bo'sh joyni o'rnatish uchun ishlatiladi.	Blokning chegarasi va undagi har qanday kontent orasidagi bo'sh joy. padding blok ichidagi kontentning o'qilishini yaxshilashi mumkin.

BLOK CHEGARALARINI O'RNATISH

Bloklar ajralib turishi hamda veb-sahifa dizaynini jozibador qilishi uchun ularga chegara o'rnatiladi. CSSda blok chegaralariga stil o'rnatish uchun bir nechta xususiyatlar mavjud. *border-width* xususiyati blok chegarasi qalinligini o'rnatadi. Xususiyatning qiymati ma'lum bir o'lchamda (px, pt, sm, em va b.) yoki oldindan belgilangan thin (2px), medium(4px) yoki thick (6px) qiymatlardan biri yordamida beriladi.

Blok chegaralarining har bir tomoni uchun individual ravishda qiymat berish mumkin:

- border-top-width;
- border-right-width;
- border-bottom-width;
- border-left-width.

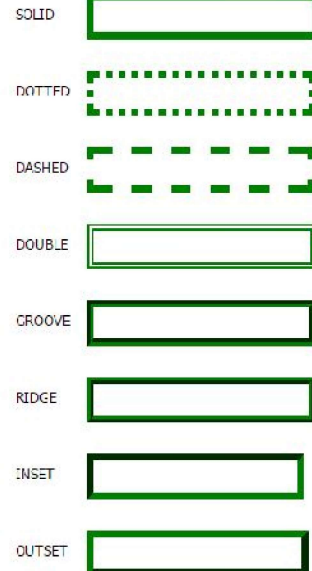
Shuningdek, border-width orqali to'rtta tomon chegara qalinligi uchun turli qiymatlarni berish mumkin.

`border-width: 2px 1px 1px 2px;`

Bunda chegara qiymatlari soat strelkasi bo'yicha beriladi: yuqori, o'ng, past va chap.

`border-style` xususiyati yordamida blok chegarasi stilini o'rnatish mumkin. Xususiyat quyidagi qiymatlarni qabul qilishi mumkin: `solid`, `dotted`, `dashed`, `double`, `groove`, `ridge`, `inset`, `outset` va `hidden`/`none` (chegara ko'rsatilmagan). Shuningdek, blok chegaralari qalinligi kabi har bir tomon uchun individual ravishda stil berish mumkin:

- `border-top-style`;
 - `border-left-style`;
 - `border-right-style`;
 - `border-bottom-style`
- yoki
- `border-style: solid dotted dashed double.`


```
<p class="one">CSS – bu stillar jadvali.</p>
<p class="two">CSS – bu stillar jadvali.</p>
```

HTML

```
p.one {
  border-width: 3px;
  border-style:solid; }
p.one {
  border-width:medium;
  border-style: solid dotted dashed double; }
```

CSS

NATIJA

CSS – bu stillar jadvali.

CSS – bu stillar jadvali.

`Border-color` xususiyati blok chegarasi rangini o'rnatadi. Chegara rangi `rgb`, `hsl` qiymatlari, rang nomi, hex o'n oltilik kodlar yordamida berilishi mumkin.

Blokning turli tomonlaridagi chegara ranglarini alohida boshqarish mumkin:

- `border-top-color`;
 - `border-right-color`;
 - `border-bottom-color`;
 - `border-left-color`
- yoki
- `border-color: darkcyan deeppink darkcyan deeppink.`

CHEGARANING QISQA USULDA BERILISHI

Kodni qisqartirish uchun bitta xususiyatda barcha individual chegara xususiyatlarini ko'rsatish mumkin. border chegaraning qalinligi, stili va rangini bitta xususiyatda belgilash imkonini beradi. Chegara stenografiyasi tarkibiga quyidagilar kiradi va qiymatlar shu tartibda joylashishi kerak:

- border-width;
- border-style (majburiy);
- border-color.

Shuningdek, xuddi shu usul bilan blok chegaralarini alohida tomonlari uchun ham stil yozish mumkin.

border: 10px dashed green	Blok chegarasi qalinligi, stili va rangi berilgan.
border-top: 20px solid red	Blokz yuqori chegarasining qalinligi, stili va rangi berilgan.

```
<p class="one">CSS – bu stillar jadvali.</p>
<p class="two">CSS – bu stillar jadvali.</p>
```

HTML

```
p.one {
  border-color: teal;
  border-width: medium;
  border-style:solid; }
p.two {
  border-top: 20px solid red;
  border-right: 10px dashed gold;
  border-bottom: 15px dashed green;
  border-left: 30px solid blue; }
```

CSS

NATIJA

CSS – bu stillar jadvali.

CSS – bu stillar jadvali.

TASHQI VA ICHKI CHEKINISHLARNI O'RNATISH

Tashqi chekinish. *margin* xususiyati blokdan uning atrofidagi obyekt, element yoki boshqa blokgacha bo'lgan bo'sh joyni o'rnatadi. Elementning har bir tomoni (yuqori, o'ng, pastki va chap) uchun bo'sh joyni o'rnatish uchun xususiyatlar mavjud:

- margin-top;
- margin-right;
- margin-bottom;
- margin-left

yoki

- margin: 10px 5px 3px 1px.

Ushbu xususiyat qiymatlari px, pt, sm, em yoki foizlarda (blok kengligiga nisbatan) berilishi mumkin.

Ichki chekinish. *padding* xususiyati blokning tarkibi va uning chegarasi o'rtasida bo'sh joyni o'rnatadi. Ushbu xususiyat qiymatlari px, pt, sm, em yoki foizlarda (brauzer oynasi kengligi yoki birorta blok ichida bo'lsa, shu blok kengligiga nisbatan) berilishi mumkin.

Blokning har bir tomoni (yuqori, o'ng, pastki va chap) uchun xususiyatlar mavjud:

- padding-top;
- padding-right;
- padding-bottom;
- padding-left

yoki

- padding: 10px 5px 3px 1px.

<code><p></code> CSS – stillar bilan ishlay oladigan kaskadli stillar majmuasi <code></p></code> <code><p class= "info"></code> CSS veb-sahifalarga har xil stil berish uchun ishlatiladi va HTML-hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi <code></p></code>		HTML
<pre>body { text-align: center;} p { width: 300px; padding: 50px; border: 20px solid teal;} p.info { margin: 10px auto 10px auto; text-align: left;}</pre>	CSS	NATIJA CSS — bu stillar bilan ishlay oladigan kaskadli stillar majmuasi. CSS Veb sahifalarga har xil stil berish uchun ishlatiladi va HTML — hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi.

BLOKKA SOYA BERISH

CSS3da *box-shadow* xususiyati blok atrofiga soya beradi. Jarayon xuddi matn soyasi kabi amalga oshiriladi. Ushbu xususiyat quyidagi qiymatlardan kamida ikkitasini hamda rangni ishlatishi lozim:

horizontal offset – soyani gorizontaliga joylashtirish. Musbat qiymatlar soyani blokning o'ng tomoniga, manfiylari esa chap tomoniga joylashtiradi;

vertical offset – soyani vertikaliga joylashtirish. Musbat qiymatlar soyani blokning pastiga, manfiylari esa yuqorisiga joylashtiradi;

blur distance – shaffoflashish oralig'i;

spread of shadow – musbat qiymat soyani tashqi tomonga, manfiy qiymat esa ichki tomonga o'rnatadi.

Ichki soya yaratish uchun *inset* kalit so'zini qiymatlardan oldin ishlatish lozim:

<pre><p class="one"></p> <p class="five"></p></pre>	HTML		NATIJA
<pre>p { border: 4px solid green; width: 200px; height: 100px; margin: 15px auto 15px auto;} p.one { box-shadow: -5px -5px #8cf9bb;} p.two { box-shadow: 5px 5px 5px #8cf9bb;} p.three { box-shadow: 5px 5px 5px 5px #8cf9bb;} p.four { box-shadow: 0 0 10px #8cf9bb;} p.five { box-shadow: inset 0 0 10px #8cf9bb;}</pre>	CSS		

BLOK CHEGARALARI EFFEKTI: YUMALOQ VA ELLIPTIK CHEGARALAR

Yumaloq chegaralar. CSS3da *border-radius* xususiyati har qanday blokka burchaklarini yumaloq qilish imkoniyatini taqdim etadi. Qiymat sifatida radius o'lchami pikselda ko'rsatiladi.

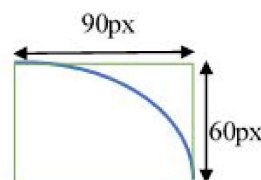
<pre><p>CSS – stillar bilan ishlay oluvchi kaskadli stillar majmuasi.</p></pre>	HTML		NATIJA
<pre>p { border: 5px solid pink; padding: 20px; width: 150px; text-align: center; border-radius: 10px; box-shadow: 5px 5px 5px 5px #ffe7f8;}</pre>	CSS		

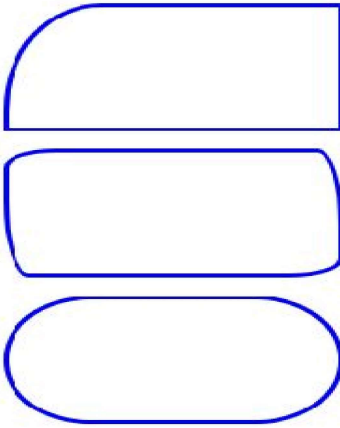
Elliptik chegaralar. CSS3da murakkab shakllarni yaratishda yumaloq burchaklarning gorizontaal va vertikal qismlari uchun turli masofalarni belgilash mumkin. Masalan, chegara radiusi: 90 piksel 60 piksel;

Burchakning individual xususiyatlaridan foydalanib, faqat bitta burchakni belgilash mumkin:

border-top-left-radius: 90px 60px.

To'rt burchakning hamma burchaklarini birdaniga turli ko'rinishga keltirish uchun stenografiya (qisqa usulda berilishi)dan foydalaniladi. Bu usulda qiymat berishda dastlab to'rtta gorizontaal, so'ngra to'rtta vertikal qiymat kiritiladi:

HTML	NATIJA
<pre> <p class="one"></p> <p class="two"></p> <p class="three"></p> </pre>	
CSS	
<pre> p { border: 4px solid blue; width: 200px; height: 100px; margin: 15px auto 15px auto; } p.one { border-top-left-radius: 60px 90px; } p.two { border-radius: 2em 1em 2em 1em / 1em 4em 1em 4em; } p.three { padding: 0px; border-radius: 100px; } </pre>	

BLOKLAR JOYLASHUVI

Display xususiyati blokli elementlarni veb-sahifada qanday ko'rinishda chiqarishni hamda uning joylashuvini aniqlashtirib beradi. Qiymatlari:

- inline – blok darajasidagi element (div, p)ning qatorli element (span, h1, ... h6...) kabi ishlashiga imkon beradi;
- blok – qatorli elementning blok darajasidagi element kabi ishlashiga imkon beradi;
- inline-block – blok-darajali elementning qatorli element kabi ishlashiga imkon beradi, shu bilan birga blok-darajali elementning boshqa xususiyatlarini saqlab qoladi;
- none – sahifadagi elementni yashiradi. Bu qiymatda element xuddi sahifada yo'qdek tasvirlanadi.

Quyidagi misolda keltirilgan ro'yxat elementi, odatda, blok-darajali element hisoblanib, alohida qatorlarda chiqishi kerak. Lekin elementlari uchun CSS qoidada ular alohida qatorlarda emas, balki yonma-yon turishlari belgilangan. Shuningdek, ularni ajratish uchun har bir elementning o'ng tomoniga tashqi chegara (margin-right) qo'shilgan. Mazkur usul ko'pincha sayt uchun navigatsiya yaratishda ishlatiladi.

HTML	CSS	NATIJA
<pre> Home Products Services <li class="process">About Contact </pre>	<pre> ul { list-style-type: none; background-color: green; } li { display: inline; color: white; margin-right: 10px; } li.process { display: none; } </pre>	

BLOKLARNI YASHIRISH

Visibility xususiyati bloklarni yashirish imkonini beradi, lekin u element turgan joyni qoldiradi.

Qiymatlari:

- hidden — elementni yashiradi;
- visible — elementni ko'rsatadi.

Element yashirilganda, uning o'rnida bo'sh joy paydo bo'ladi. Element turgan o'rnida bo'sh joy sifatida akslanmasligi uchun *display* xususiyatining **none** qiymatidan foydalanish kerak:

HTML	CSS
<pre> Home Products Services <li class="process">About Contact </pre>	<pre>ul { list-style-type:none; background-color:green;} li { display:inline; color:white; margin-right:10px; } li.process { display: hidden;}</pre>
NATIJA	
Home Products Services Contact	

HAVOLALAR BILAN ISHLASH

Havolalar, odatda, brauzerlarda tagiga chizilgan ko'k rangda ko'rsatiladi va foydalanuvchilar ularga kirganidan so'ng, ular rangini o'zgartiradi. CSS psevdoklasslari kirilmagan va hali ko'rilgan havolalar uchun turli uslublarni o'rnatish imkonini beradi. *Pseudo-class* klassi *class* atributi uchun qo'shimcha qiymat kabi ishlaydi:

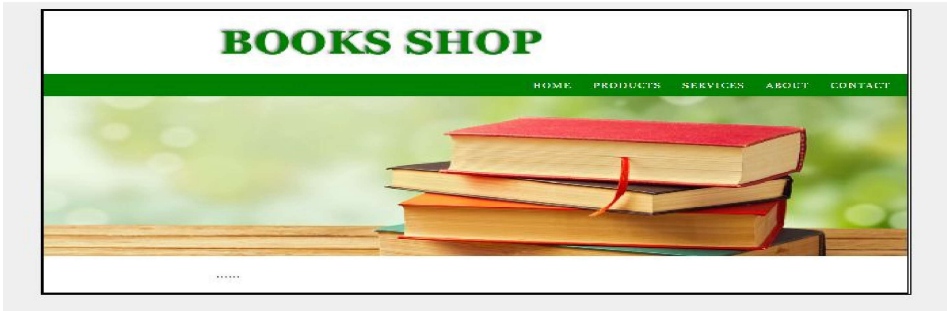
- a: link — havolaning doimiy ko'rinishi, hali tashrif buyurilmagan havolalar uchun stilni o'rnatadi;
- a: visited — avval tashrif buyurilgan havolalar uchun stilni o'rnatadi;
- a: active — faol havola uchun stilni o'rnatadi;
- a: hover — sichqoncha havolaga olib borilgandagi stilni o'rnatadi.

Har bir veb-saytda turli sahifalarga o'tish oson bo'lishi uchun navigatsiyalar paneli o'rnatiladi. Navigatsiyalar paneli ikki xil: gorizontal va vertikal bo'lishi mumkin.

AMALIY MASHG'ULOT

Topshiriqlar	
1-topshiriq	
1	O'tgan darsda ishlagan "website" nomli papkangizga kiring.
2	index.html nomli HTML-hujjatingiz ustida sichqonchani o'ng tugmachasini bosib, "Открыть с помощью" — Bloknotni tanlab, faylni oching.
3	index.html fayliga <body> </body> teglari orasiga quyidagi kodlarni kiriting. Avvalgi yozilgan kodlar quyida ko'rsatilgan qismda tursin: <div id="page">

	<pre> <div id="logo"> <p> Books Shop</p> </div> <ul id="menu"> Home Products Services About Contact <div class="header"> </div> <p><!--avvalgi yozilgan kodlar--> </p> </div> </pre>
4	style.css faylida avvalgi darsda yozgan stildagi body stilini o'zgartiring. h1, h2 selektorlari, p.text, p.izoh stillarining davomiga quyidagi stilni yozing: <pre> body { font-size: 80%; font-family: Georgia, Times, serif; letter-spacing: 0.1em; background-color: #efefef;} #page { margin: 10px auto 10px auto; max-width: 998px; min-width: 720px; background-color: #ffffff; border: 4px double #000;} #logo { margin: 10px auto 10px 10px;} #logo p { text-align: left; color: green; text-shadow: -2px -2px 4px #666666; font-weight: bold; font-size: 50px; text-transform:uppercase;} .header img{ width:998px; height:250px;} ul { margin:0px; text-align: right; background-color:green; padding: 10px 10px; } li { display: inline;} a { color: white; text-transform: uppercase; </pre>

	<pre>text-decoration: none; padding: 10px 10px;} a:hover { color: yellow; background-color: black;}</pre>
5	index.html va style.css fayllarini saqlang, "website" nomli papkaga kiring. index.html faylini brauzerda ko'ring.
2-topshiriq	
	Front-End Development Track kursining Intro to CSS moduli 23–27-darslari bilan tanishib chiqing.

MAVZU YUZASIDAN SAVOLLAR

1. Blok nima?
2. Matnni qalinlashtirish, qiyalashtirish va tagiga chizish uchun qaysi xususiyatlardan foydalaniladi?
3. Matnni kattalashtirish uchun qaysi xususiyat va qiymat ishlatiladi?
4. Matnning birinchi harfini qanday kattalashtirish mumkin?
5. Matnga soya berish qanday amalga oshiriladi?

UYGA VAZIFA**Topshiriqlar****1-topshiriq**

1	https://www.w3schools.com/css/exercise.asp manziliga kiring.
2	CSS Border, CSS Margin, CSS Padding, CSS Height/Width, CSS Box Model, CSS Outline, CSS Links, CSS Display/Visibility, CSS Overflow, CSS Positioning bo'limida berilgan mashqlarni bajaring. Natijani rasmga olib, Word fayliga joylashtiring. Faylni saqlab qo'ying.

2-topshiriq	
1. Bottom buyrug'i qanday vazifa bajaradi? a) eng quyida turgan element bilan bir chiziqqa joylashtirish; b) elementni vertikal bo'ylab asosiy chiziqqa o'rnatish (odatiy hol); c) elementni vertikal bo'ylab asosiy chiziq markazidan boshlab o'rnatish; d) quyi indeks ko'rinishida joylashtirish.	2. O'tkazgich (prokrutka) faqat kerak bo'lganda ko'rsatish qiymatini toping: a) Auto; b) Visible; c) Hidden; d) Scroll.
3-topshiriq	
Front-End Development Track kursining Intro to CSS moduli 28–31-darslaridagi topshiriqni bajaring.	

63-dars. JADVALLAR BILAN ISHLASH

Sayt yaratishda jadvallar juda katta ahamiyatga ega. Shu sababli CSS ham jadvallar uchun alohida stillardan foydalanadi. Avvalgi darslarda qaralgan ayrim xususiyatlar jadval uchun ham ishlatiladi:

- width – jadval kengligini o'rnatadi;
- padding – har bir jadval katagining chegarasini hamda uning tarkibi orasiga bo'sh joyni o'rnatadi;
- text-transform – jadval sarlavhalari tarkibini katta harflarga aylantiradi;
- letter-spacing, font-size – jadval sarlavhalari tarkibiga qo'shimcha uslub qo'shadi;
- border-top, border-bottom – jadval sarlavhalari ustki va pastki chegaralarni belgilaydi;
- text-align – jadval katakchasi ichidagi matn joylashuvini tekislaydi;
- background-color – jadval satrlarining fon rangini o'zgartiradi;
- :hover – foydalanuvchi jadval qatori ustida sichqonchani harakatlantirganda, uni ajratib ko'rsatadi.

JADVALDAGI BO'SH KATAKLAR CHEGARASNI O'RNATISH VA YASHIRISH

empty-cells xususiyati, agar jadvalda bo'sh kataklar bo'lsa (ya'ni hech qanday ma'lumot bo'lmasa), ular chegaralarini ko'rsatish yoki ko'rsatmaslikni belgilaydi. Brauzerlar bo'sh kataklarni turlicha akslantirganligi sababli, bo'sh kataklarda chegaralarni ko'rsatish yoki yashirish uchun ushbu xususiyatdan foydalaniladi. Qiymatlari:

- show – bo'sh kataklar chegaralarini ko'rsatadi;
- hide – bo'sh kataklar chegaralarini yashiradi, stillarni olib tashlaydi;